

# HÖGSTA DOMSTOLENS

## BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 29 oktober 2007

Ö 4869-06

### **PARTER**

1. CD

Ombud: Advokat PB

2. Trygg-Hansa Försäkringsaktiebolag (publ), 516401-7799  
106 26 Stockholm

Ombud: Försäkringsjurist CH

### **SAKEN**

Skadestånd

**BESLUT OM HÄNSKJUTANDE ENLIGT 56 KAP. 13 §  
RÄTTEGÅNGSBALKEN**

Stockholms tingsrätts beslut den 6 december 2006 i mål T 13022-05

---

**HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE**

Högsta domstolen förklarar att tingsrätten inte kan ålägga Trygg-Hansa Försäkringsaktiebolag att betala skadestånd till CD med direkt tillämpning av artiklarna 8 och 13 Europeiska konventionen den 4 november 1950 om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

**SKÄL**

CD anmälde till Trygg-Hansa att hon drabbats av en whiplashskada vid en trafikolycka år 1999. I syfte att kontrollera riktigheten av hennes uppgifter om besvären till följd av olyckan spanade Trygg-Hansa på henne, vilket dokumenterades genom videoupptagningar.

I målet vid tingsrätten yrkar CD att Trygg-Hansa skall förpliktas att till henne utge 200 000 kr jämte ränta. Som grund för sin talan gör hon gällande bl.a. att den spaning som Trygg-Hansa har bedrivit utgör en kränkning av

hennes rätt till privatliv enligt artikel 8 Europakonventionen och att Trygg-Hansa är skadeståndsskyldigt för den skada som kränkningen innebär i enlighet med den nämnda artikeln i kombination med artikel 13 i konventionen.

Genom den hänskjutna frågan vill tingsrätten få veta om svensk rätt innebär att Trygg-Hansa av svensk domstol kan åläggas att betala skadestånd till CD med direkt tillämpning av artiklarna 8 och 13 Europakonventionen.

Europakonventionen syftar till att skydda individers grundläggande fri- och rättigheter. Enligt artikel 1 skall de höga fördragsslutande parterna garantera var och en, som befinner sig under deras jurisdiktion, de fri- och rättigheter som anges i avdelning I (artiklarna 2–18). Artikel 13 stadgar att var och en vars i konventionen angivna fri- och rättigheter har kränkts skall ha tillgång till ett effektivt rättsmedel inför en nationell myndighet.

Tingsrättens fråga avser artikel 8, som föreskriver att var och en skall ha rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. Artikeln är utformad så att staten primärt har en negativ skyldighet, dvs. en skyldighet att inte handla på visst sätt. Europadomstolen har i sin praxis utvecklat skyldigheten enligt artikeln så att staten i vissa fall också har en positiv förpliktelse att se till att individers rättigheter skyddas, även i förhållande till andra enskilda (jfr *X and Y v. the Netherlands*, judgment of 26 March 1985, Series A no. 91, *Verliere v. Switzerland* (dec.), no. 41953/98,

ECHR 2001-VII och von Hannover v. Germany, no. 59320/00, ECHR 2004-VI). Europadomstolen har dock förklarat att den inte anser det önskvärt, eller nödvändigt, att utveckla en allmän teori om hur långt konventionens garantier bör utsträckas när det gäller förhållandet mellan enskilda (VgT Verein gegen Tierfabriken v. Switzerland, no. 24699/94, ECHR 2001-VI).

Artikel 8 tillförsäkras således enskilda vissa rättigheter. Av artikel 1 i konventionen följer att staten är förpliktad att se till att var och en kommer i åtnjutande av dessa rättigheter. Även artikel 13 riktar sig till staten, som förpliktas att tillhandahålla rättsmedel vid kränkningar av fri- och rättigheter enligt konventionen. Om staten inte uppfyller sina förpliktelser, kan den bli skadeståndsskyldig (se NJA 2005 s. 462 och NJA 2007 s. 295 samt Högsta domstolens dom den 21 september 2007 i mål T 672-06). Däremot innehåller konventionen inga regler som uttryckligen ålägger enskilda några skyldigheter; än mindre föreskriver konventionen att enskilda kan vara skyldiga just att betala skadestånd. I strikt mening kan därför skadeståndsskyldighet inte åläggas en enskild med tillämpning av Europakonventionen, även om konventionen utgör svensk lag.

Som svar på tingsrättens fråga räcker det emellertid inte att stanna vid detta konstaterande. CD hävdar nämligen att det av Europadomstolens praxis rörande staternas positiva förpliktelser följer att det i den nationella rätten måste finnas regler om att enskilda som kränker andras konventionsrättigheter skall gottgöra kränkningen genom att betala skadestånd, samt att det ankommer på domstolarna att tillskapa sådana regler om lagstiftaren

försummar att göra det. Högsta domstolen har också i de nyss nämnda rättsfallen fastslagit att staten utan särskilt lagstöd kan åläggas att betala skadestånd, när staten enligt Europadomstolens tillämpning av konventionen varit förpliktad att genom skadestånd gottgöra överträdelser av artiklar i konventionen.

Den rättspraxis som sålunda har utvecklats har rört skadeståndsansvar för staten. Då gör särskilda hänsyn sig gällande. Sålunda bör staten inte kunna freda sig mot skadeståndsskyldighet genom att åberopa sin egen försummelse att uppfylla en konventionsgrundad förpliktelse att införa lagregler om skadeståndsskyldighet (jämför den EG-rättsliga estoppel-principen; se NJA 2003 s. 217).

I fråga om skadeståndsansvar för enskilda ställer sig saken annorlunda. Särskild vikt måste då fästas vid att enskilda skall kunna förutse de rättsliga följderna av sitt handlande. Europakonventionens innehåll har i väsentliga delar skapats genom Europadomstolens praxis. Europadomstolens tolkning är dynamisk och konventionen tolkas i ljuset av den allmänna utvecklingen och rådande samhällsförhållanden. Det kan då vara förenat med svårigheter för enskilda att förutse vad som kan strida mot artikel 8 Europakonventionen. Än mer överraskande blir det om den enskilde åläggs en skadeståndsskyldighet som inte framgår vare sig av konventionens text eller av Europadomstolens praxis.

Vid en samlad bedömning, och då förutsebarhet har ett centralt rättsstatligt

värde, får övervägande skäl anses tala mot att en enskild skall kunna åläggas att betala skadestånd på grund av en handling eller underlåtenhet som innebär överträdelse av artikel 8 Europakonventionen i fall där skadeståndsskyldighet på grund av handlingen eller underlåtenheten inte följer av gällande svensk skadeståndsrätt ens inom ramen för en fördragskonform tillämpning.

Den hänskjutna frågan skall besvaras i enlighet med det anförda.

---

---

---

I avgörandet har deltagit: justitieråden Leif Thorsson, Severin Blomstrand (referent), Ann-Christine Lindeblad, Kerstin Calissendorff och Gudmund Toijer  
Föredragande revisionssekreterare: Monica Björnfot Spaak